

LEIF
DERNEVIK

*Fragment och
fantasi*



Omslagsbilden, fragmenterad is och sommarfjäril, är ett fotomontage av författaren.

Innehåll

Förord

Kyrkoherde Jansson möter djävulen

Furmans fasa

Tjuvlyssnaren

Kanonkula

Höken vakar

En vilsekommen tvål

Några bilder ur ett liv

Milrökarnas land

Mitt rum i Paris

Grötsupé

Gråsparven Kurt

Ur barnamun

God musjul!

Gyttjebrottning med gammelgäddan

Omkörd av bakhjulet

Jag undanröjer blodspåren på gatan

Hårda tag på tåg

Bassås-mannens vilda flykt

Med ryska maffian i hälarna

Mitt mörka förflutna som bilmarodör

Rånad på Amundön

Tagen av polisen

Väckt av polisen

Bus 39

Knäfall på bokmässan

Fjärrtonen

Uppdiktade kyssar

Bristande säkerhet på bristande is

Liten parlör i kvinnoprät

Sexuella trakasserier på jobbet

En sann fräckis

Den ofrivillige voyeuren

Ringtricket

Ingen gryning för Allan

Under kupolen

Harriets flykt

Två turer till Indien

1. Till Indien trots utbrott av pest

2. Två orkestrar på turné i Indien

Ett fall för en trombonist

Se upp! Pensionärer på taket!

Överfall på Övre Husargatan

Svensk press om Israel

Vi visar villigt våra vackra vaginor

Feministiska förvillelser

Statementfestivalen i Göteborg

Hjärtstopp utanför sjukhus

Förord

Följande texter utgör en salig, eller kanske osalig, blandning av genrer. Fragment är losslitna bitar av en biografisk berättelse, som i någon mån kompletterar min tidigare självbiografiska bok Kniven i bröstet, utgiven på minbok.nu. De är små texter, som inte är så märkliga, men som i alla fall säger sanningen om saker, som har hänt mig. Ibland sväller de ut till kommentarer till företeelser i riket Sverige, och då berättar de om mera än bara om mig. Fantasier däremot är fritt uppdiktade, och den ena sortens berättelser är ihopblandade med den andra. Det kan inte vara några svårigheter att avgöra vad som är fragment och vad som är fantasi. Om fragmenten alltid håller sig till sanningen, så är fantasierna förstås rena påhitt. Hur de olika texterna är blandade har lite att göra med kronologin och tiden. Förutom fragment och fantasier, så finns det faktiskt också fossil, och med det menar jag gamla texter som kommit fram genom djupa utgrävningar ur gamla kartonger.

Kyrkoherde Jansson möter Djävulen

Har ni tänkt på att präster inte pratar så mycket om Djävulen i sina predikningar nu för tiden? Det har kommit alldeles ur modet. Men det har inte alltid varit så. Själv brukade jag ofta varna för Den Onde förr i världen, även om jag inte hörde till de verkliga domedagspredikanterna. Det fanns de som dundrade om Djävulens välde varje söndag, så hela församlingen blev mörkrädd. Men det är farligt att tala för mycket om Den Onde. Man kan nämligen locka fram honom. Det är det jag ska berätta om.

Det var inte förrän sent på natten, som jag kom hem efter att ha vakat hos en döende hela kvällen och låtit honom undfå herrans tröst, samt sista smörjelsen. Jag slängde muttrande av mig hatten i tamburen utan att bry mig om att tända och beredde mig på att hänga upp ytterrocken, då jag hastigt, stel av skräck, ryggade tillbaka. Jag var inte ensam!

Ur det mörkaste hörnet lösgjorde sig en varelse, som jag endast uppfattade som en svart skugga med två svansar fladdrande bakefter. Jag tumlade förskräckt bakåt och trevade med handen på väggen efter ett stöd, men fann inget. Med en röst som en väckelsepredikant dundrade min oväntade gäst:

- Jag har kommit för att skaffa mig upprättelse för den smälek jag får lida på grund av Era predikningar varje söndag i kyrkan...

- Djävulen! flämtade jag utom mig av fasa.

- Just han, ja, återtog denne. Och ni herr kyrkoherde är en av de svartrockar, som ställt till med så mycket förtret för mig och de mina...

Min hand nådde strömbrytaren, och en ljusflod bländade för en kort stund mina ögon, som vant sig vid skumrasket.

Sedan såg jag allt tydligt. Jag hade framför mig en utmärkt gestalt i blanksliten frack, med sjukligt gulblek hy. Det var skörten, som jag hade tagit för svansar. Han ryckte till, kisade mot lampan och avbröt sig, märkbart förvirrad.

- Vad skulle nu det där vara bra för? Jag tål inte... mina ögon tål inte alltför starkt ljus, nästan stammade Djävulen fram.

Förvånad rätade jag på ryggen, tagande Gud i hågen och besluten att utnyttja mitt oväntade övertag.

- Jaså, herr Djävulen tål inte lampskenet. Jag har annars, gudskelov, gott om starka lampor i mitt hem. Men om herrn vill vara så god och stiga in i min enkla studiekammare, så kan vi kanske pratas vid en stund.

Jag var lindrigt sagt förvånad över att finna den beryktade Mörkrens Furste i så ömkligt tillstånd. När jag nu lugnad kunde ta honom i närmare skärskådan, märkte jag att han såg ut som en utarbetad gammal småföretagare på ruinens brant. Han hade ett utpräglat nervöst drag kring munnen, håret var nästan avfallet, och tiden hade plöjt djupa fåror i hans ansikte. Jag gick före in i mitt arbetsrum och hämtade ur en byrålåda en synnerligen stark och pålitlig ficklampa, som jag brukade använda på höst och vinter, om jag måste ge mig in i de dåligt upplysta slumkvarteren å ämbetets vägnar.

- Jag ska tända ett stearinljus, så jag nästan vänligt åt Den Onde, så behöver inte Era ögon fara illa, men jag varnar er, min herre, om ni försöker några tricks, så tänder jag omedelbart ficklampan.

Han sjönk ihop som en trasa på den mest obekväma stolen i hela rummet. Jag, däremot, tog plats i min stora, härliga öronlappsstol och tände belåten en pipa. Han såg inte mycket ut för världen i denna stund, Den Lede. Det ryckte hela tiden i munnen på honom och blicken flackade av och an.

- Tillåt mig fråga, sa jag ironiskt, varför ni kommer på visit hit till mitt hem så elegant skrudad?

- Jaså fracken, började han osäkert med en något gnällig röst, som föga påminde om hans tidigare myndiga ton. Ja, ni förstår, man är ju mån om sin värdighet. Den är ju lite sliten förstås, men så har jag ju också haft den ganska länge...jag ville... jag kom egentligen hit för... med anledning av Era kränkande predikningar...

- Jaså, sa jag, min herre kanske rent av besöker kyrkan ibland?

- Nej, det är ett ställe där jag av princip aldrig sätter min bockfot, men man får ju höra ett och annat ändå. Kyrkobesökarna brukar tala om era utläggningar på hemvägen, och som jag brukar sitta och vila i gravlunden på ett skuggigt ställe utanför kyrkan - ett ställe som jag är mycket förtjust i på grund av den subtila lukten av de döda - men jag kanske tröttar Er?

- Inte alls. Fortsätt, det intresserar mig verkligen att höra om era små vilopauser utanför Guds ...

Här ryckte han till, synbarligen illa berörd.

- Var vänlig och nämn inte det namnet i min närvaro... ni får väl visa någon hänsyn, som det anstår en man, som väl vill gälla för att vara bildad!

- Så, sa jag ironiskt och med stigande välbehag, ni vill inte höra talas om...nåja, var och en har väl sina svaga punkter, och era roar mig verkligen, men berätta nu, för all del, vad det kan vara, som trycker er, ni, som ändå borde ha ganska goda tider.

- För all del. Rent materiellt har man ju inget att klaga över. De moderna kommunikationerna och de senaste klädmoderna, till exempel, möjliggör äktenskapsbrott i en utsträckning, som vida överstiger...

Jag beslöt mig för att klippa av hans inspirerade tal om sina favoritsynder.

- Ge katten i statistiken! Den kan ni spara tills ni träffar någon, som delar er entusiasm för den sortens

fritidssysselsättningar. Har ni några icke-materiella bekymmer, ber jag er att i stället framlägga dem utan att genera er. Jag är nämligen van vid att ta emot förtroenden från de mest oväntade håll.

Djävulen rättade till stjärkragen och gjorde en uppenbar ansträngning för att strama upp sig.

- Det är den bristande respekten för mig i er kyrka, som jag ogillar, sa han med emfas. Ni pratar om mig, som om jag vore vilken liten svartabörshaj som helst. Det, förstår ni, är inte så roligt för en person i min ställning. Andra svartrockar brer på ordentligt, när de beskriver mitt furstendöme. Visst är det ägnat att avskräcka, men det ger mig faktiskt fin publicitet, och många håller sig inte för god att gå i förbund med mig, för lite välgång i jordelivet och en svalare plats på undantag hos oss efteråt.

Jag såg på honom att han fogat sig i sin situation som övervakad "gäst" hos mig, och att han för första gången, sedan jag lyckats med att hålla honom i schack, kände sig lugn och avslappnad. Det var nog inte ofta han hade språkat på det viset med en präst, och jag var hela tiden starkt medveten om det svindlande unika i situationen. Jag makade emellertid för säkerhets skull den starka ficklampan närmare mig, undan den ljusskygge fursten. "Hur har den här individen kunnat komma så på glid?" funderade jag. "Han har kanske haft en olycklig barndom, eller har han överhuvudtaget haft någon? Han kan väl inte vara en ursprunglig kraft som Vår Herre?" Högt sa jag:

- Och hur hade ni tänkt att ni skulle få mig att dementera vad jag sagt om er i kyrkan?

Min gäst blängde lika förläget och surmulet på mig, som en skolpojke, som man tagit på bar gärning. Han drog åt sig sina magra ben och kurade omedvetet ihop sig en aning och svarade, med en snabbt övergående glimt av vanmäktigt hat i sina rödsprängda ögon:

- Jag tänkte överfalla er i mörkret, låta er få känna lite svaveldoft, och på så sätt tvinga er till lydnad genom att

skrämma vettet ur er.

- Det gick ju inte så bra, inföll jag småskrattande åt hans vådliga fiasko. Ni hade nog inte förberett er tillräckligt noga innan ni for hemifrån. Det luktar förresten inte svavel om er i någon högre grad, efter vad jag kan känna.

Den skamfilade gestalten tog upp en liten ask ur fickan och lade den på bordsskivan.

- Jag har lite svavelblomma i den, sa han med en uppriktighet som slog mig med största häpnad.

Min förvåning över att Helvetets Furste använde så billiga tricks och rena teaterrekvisitan - han var tydligen riktigt på fallrepet - var så stor, att jag inte kom mig för att säga någonting. Jag satt bara och begapade föremålet, som var en omsorgsfullt utsirad snusdosa av silver med små amoriner och årtalet 1726 skrivet med bokstäver på romerskt vis. Den hade antagligen stulits från en adelsman, kanske av någon, som sedan förskrev sig till den lede.

Under den tystnad som uppstod lade jag märke till att blåsten avtagit något, men att det dyvåta körsbärsträdet omedelbart utanför fönstret liksom skruvade sig, tvingat av det oupphörliga hållregnet, och skrapade med sina tunnaste kvistar över fönsterrutorna med ett svagt gnisslande ljud, som av osynliga klor. Jag gick fram och drog för gardinerna utan att släppa ficklampan.

- Nej, min ursprungliga plan gick om intet, återtog den rödögde och anslog en beräknande ton, men det som inte går att göra upp med våld, kan ordnas i godo. Jag är villig att förhandla. Ni omnämner mig med mera respekt i kyrkan, och jag ser till att ni får lite mera av världens goda. Pengar, ställning och vackra kvinnor, säg hur låter det, kyrkoherden?

Jag rusade upp och slog ett hårt slag med handflatan mot skrivbordsunderlägget, nästan utom mig av vrede.

- Vet hut din Djävul, röt jag. Tror du jag förhandlar med Den Onde? Aldrig ska jag då gå i förbund med dig och sedan komma på undantag i helvetet. Förr skulle jag väl gå ifrån hus och hem.

Jag hade duat honom i upprördheten, men nu lugnade jag mig och såg kallt ned på honom.

- Det enda jag kunde tänka mig att göra för en sådan herre som ni vore att ställa mig till förfogande för en bikt, sa jag behärskat ironiskt, för det skulle sannerligen behövas. Någon absolution är naturligtvis inte att tänka på.

I detsamma skakades fönsterrutorna av en nära åskskräll, och det lilla stearinljuset flämtade till. Jag stirrade ett kort ögonblick fascinerad på vekstumpen, som blev en ynkelig glödande prick i rummets täta, olycksbådande mörker. Regnet slog med förnyad kraft ur natten rakt mot fönstrets tunna glas, men överröstade inte det snabba frasandet av tyg på andra sidan bordet. En snabbt växande skugga avtecknade sig mot fönstret. Jag tumlade skräckslagen handlöst bakåt, men hade sinnesnärvaro nog att genast tända min ficklampa. Den vassa strålen träffade ett par blodsprängda ögon, gnistrande av ursinne. De hejdade sig endast ett par decimeter från mitt ansikte. Jag drog mig undan. Ljuskäglan vidgades och visade två knotiga händer höjda för mord. Varelsen skyggade för ljuset, och min skräck sopades bort i ett enda ögonblick. Hastigt flyttade jag lampan till vänster hand. Med den andra ryckte jag min tjocka bibel från sin plats och höll upp den som en sköld framför mig.

- Du har ingen makt över mig, utropade jag triumferande, vik hädan Satan! Till svar fick jag ett oartikulerat väsande, och de vilda ögonen försvann ut ur ljuskretsen. Jag hoppade till, då något for i golvet med en plötslig och oväntad krasch. Sedan blev allt tyst. Jag var ensam i rummet.

Jag lutade mig lättad och utmattad mot min bokhylla och förblev så en stund. Innan jag ännu hunnit företa mig något, upphörde regnet och ovädersmolnen skingrades. Månen steg matt och blek fram ur en regntung molnbank. I det svaga benvita ljus som trängde in i kammaren, såg jag utan ficklampans hjälp det omkullvälta fönsterbordet. En liten lervas med en gul tulpan hade krossats, och blomman var

söndertrampad. Bland spillrorna låg också mitt gamla krucifix och blänkte med kylig lyster. Jag betraktade det tankfullt. När allt kom omkring hade jag kanske inte kämpat helt ensam.

Furmans Fasa

Ett kaffefat flög genom rummet, och borgmästare Furman hickade till av förskräckelse. En kopp följde strax fatets exempel, och båda fångades elegant av kommunalrådet Brander. Det hade varit en session i stadsfullmäktige, och efteråt stannade några av de mer prominenta medlemmarna kvar och anordnade en supé, som hämtades från stadshotellet. För att få vara helt i fred, åtog sig herrarna i fullmäktige att själva duka av efter den sena måltiden. Det var då Brander och fabrikör Andersson släppte fram gossarna inom sig och visade hur skickliga de var på att ta lyror även då dessa bestod av porslin. Trots att de fick en åthutning av borgmästaren, upprepade de bravaden vid senare tillfällen, och eftersom ingenting gick sönder tvådde Furman sina händer och lät dem hållas. Detta hände på femtiotalet i en mycket liten stad som nu bara är en obetydlig kommun i en större kommun. Det gamla, fina rådhuset från medeltiden blänker förgäves med sin vitkalkade fasad, som en gravvård över en svunnen storhetstid. Innanför härskar mörkret och dammet. Det fina gamla torget är täckt av kullersten.

Ordförande i plenumsalen var givetvis alltid borgmästare Furman, en gänglig man, som brukade blotta sina gula tänder i ett snett leende. Ja, allt var snett hos honom – huvudet, axlarna och höfterna – efter en sjukdom i ungdomen.

Även redaktör Kärrhök var ständigt närvarande vid mötena. Han var länstidningens lokalredaktör på orten – en storvuxen, tystlåten man med hängande ansikte som på en blodhund. Han fick också alltid vara med på eftersittningen

under den tysta förutsättningen att han aldrig skrev något negativt om de styrande.

Vid ett speciellt tillfälle hade ledamöterna beställt en betydligt festligare supé än vanligt med anledning av att det var sista sammanträdet för året. Alla svåra frågor bordlades omgående, men man hade en stimulerande debatt om huruvida man borde kosta på sig ett regnskydd över cykelstället vid samrealskolan.

God mat och dryck försatte herrarna i en så jovialisk stämning att de beslöt att för en gångs skull inte bara bära ut porslinet utan också diska efter sig. Porslinstransportexperterna Brander och Andersson organiserade en langningskedja, medan Furman delegerade disk och torkning till ledamöterna Skoog och Bergh, som var särskilt betrodda. Till en början gick allt flinkt och effektivt, och de aktiva parterna såg ut att ha så trevligt att de sysslolösa Khula och Jältekrantz tog sig för att organisera en konkurrerande langarkedja. Vid diskbaljan fick nu Skoog svårigheter när dubbelt så mycket disk anlände samtidigt. Någon ställde en bricka med en kaffekanna i porslin och flera koppar på diskbänken. Kannan stod olyckligtvis på den del av brickan som sköt ut något över diskbänkskanten. Skoog observerade inte det ömtåliga jämviktsläget när han lyfte av ett par koppar. Brickan välte och brakade i golvet. Ute i serveringsrummet hoppade Brander till av kraschen, varvid två kaffekoppar och ett tefat, som befann sig i fri flykt, krossades mot väggen. Den ena koppen tog dessutom ett inglasat fotografi av förre borgmästaren med sig i förintelsen. Furman rusade förtvivlat ut för att få slut på porslinskastningen, men stupade redan på tröskeln, träffad i pannan av ännu en kopp. I köket fick Skoog häftiga bannor av Bergh för att han välvt brickan.

- Sluta för he... att gnata, jag är ju inte gift med dig! utropade Skoogh ilsket och slängde en handfull lödder i ansiktet på Bergh. Denne ryggade bakåt och trevade med

handen bakom sig efter ett stöd och råkade därvid sopa sju konjakskupor i golvet.

- Du är ju själv som en elefant i en porslinsbutik, fortsatte Skoog föraktfullt. Liknelsen var inte illa vald - Bergh var så korpulent att han behövde en spegel för att kunna se sina fötter.

- Håll du truten, genmälde Bergh, fattade bestämt ytterligare två glas och slängde dem mot Skoog, som duckade med ett skratt.

I detta ögonblick kom Andersson ledande borgmästaren, som var blek och blödde lite ur ett sår i pannan. När Furman blev varse för ödelsen bleknade han än mer, och hans käkar tuggade spastiskt utan att han fick fram ett ljud.

Stadens ende organiserade kommunist, en grov byggnadsarbetare kallad Röd-Olle, hade låst in sig på toaletten när det blivit tal om att diska. Nu kom han fram. Han föste Bergh åt sidan (vilket inte var så lätt) och räknade det ännu oskadade godset (det var avsevärt lättare).

- Det är så lite kvar att det inte är något att spara på! ropade han entusiastiskt. Bättre att göra sig av med allt gammalt och skaffa nytt. Krossa det gamla, det är revolutionens princip! Så gick han löst på återstoden med sina väldiga nävar. Han hade hunnit eliminera allt lättkrossat och hade böjt av sex kaffeskedar, innan han slutligen övermannades av Brander, Skoog och Bergh. När Röd-Olle hade lugnat sig, gick Brander efter en kvast men råkade tyvärr stöta till en vas med skaftet, så att den förenade sig med resten av inventarierna på golvet.

Nu var det hög tid för fabrikör Andersson att visa sina ledaregenskaper förvärvade som ortens scoutledare.

- Stopp där! röt han. Ingen av er är kompetent att göra något mer här. Får jag be samtliga lämna lokalen. Du Brander, se till att borgmästaren kommer hem och blir omplåstrad! Jag ska ringa min städfru och be henne komma och röja upp här, det borde inte ta så lång tid. Hon är

visserligen en av stans värsta sladdertackor, men knystar hon ett ord om det här, säger jag upp henne omedelbart.

Redaktör Kärrhök hade sovit gott i en fåtölj hela tiden, men när slamret upphörde vaknade han. Glas och porslin knastrade under hans fötter var han gick. Han såg sig förvånat omkring.

- Vad har hänt? frågade han.

- Röd-Olle har haft en politisk lektion, svarade Brander torrt. Andersson spände ögonen i den oskyldige Kärrhök.

- Jag vill naturligtvis inte på minsta sätt försvåra för den fria pressen att sprida kunskaper till allmänheten, ljög han, men det förstår du nog Kärrhök, att inte ett ord får komma ut om det här.

- Något måste jag nog ändå få ihop till imorgon, sa redaktören och ryckte på axlarna.

Sällskapet skildes den kvällen under dämpad tystnad, och Andersson såg till att rådhuset blev uppstädat på ett både kompetent och diskret vis. Vissa var dock ganska oroliga för Kärrhöks pålitlighet och öppnade nästa dags tidning med bävan. Lokalspalten innehöll ett sammandrag av verksamheten på rådhuset under det gångna året. Bara ett par rader på slutet ägnades åt sista sammanträdet: *Handlingskraften hos stadens fäder visades inte minst på onsdagskvällen, sedan det konstaterats, att den uppsättning av glas och porslin, som fanns till förfogande i rådhuset, var i för dåligt skick för representationsändamål. Fabrikör Andersson uppdrogs att införskaffa ny servis och övriga utensilier, och den gamla utrustningen kasserades omedelbart.*

Borgmästare Furman, som legat till sängs med den egna diagnosen hjärnskakning, vek ihop tidningen och kände sig plötsligt mycket bättre. Han steg rask som en yngling ur sängen, slet bort plåsterlappen från pannan och beredde sig att möta omvärlden med en sång på läpparna.

Hur märkligt det än kan låta, så har berättelsen ett verklighetsunderlag. Staden var Skänninge och min far, folkskolläraren och sångaren, hade många kontakter och var en period adjungerad till kommunfullmäktige. Han berättade för mig om hur porslin langades genom luften efter vissa sammanträden, men att det tog en ände med förskräckelse. Ett par av figurerna i berättelsen har en riktig förlaga. Skänninge är inte längre en egen kommun, och det gamla fina rådhuset är nu Skänninge Museum.

Tjuvlyssnaren

- Hyrestanter, sa en av de unga männen, det är det absolut jävligaste som finns, det är jag fullt övertygad om. Det du berättade, Rune, om din värdinnas bacillskräck, det tycker jag är rena idyllen i jämförelse med vad jag har råkat ut för. Den gamla ragatan, som jag hyr hos, gjorde ett egendomligt intryck på mig redan från början, men nu är jag faktiskt rätt så säker på att hon är sinnessjuk. Ni andra som har egna lägenheter, ni vet inte hur bra ni har det.

Den unge lärarvikarien Thomas på Risbrinksgymnasiet i Linköping fortsatte sin berättelse.

- Jag svarade på en annons, och hittade lätt den uppgivna adressen. Det är ett av de där stora, gamla husen på Sankt-Larsgatan. Jag gick uppför en bred stentrappa till andra våningen och ringde på en dörr där det stod W***. Ingen verkade vara hemma. Det var förresten lika tyst i hela huset, som om det vore öde. När jag just hade gett upp hoppet och tänkte gå igen, hörde jag ett försiktigt hasande alldeles innanför dörren. Den öppnades så långt som säkerhetskedjan tillät. I dunklet innanför såg jag en liten förtorkad gumma. Jag framförde mitt ärende och fick komma in. Därinne var det en sån där konstig, sötaktig lukt, som det ofta är hos ensamma gamla. Hallen låg i halvsnymning, och jag mindes att jag tänkte att den gamla var för snål för att tända ljuset.

Rummet, som skulle hyras ut, var precis så spartanskt möblerat som inackorderingsrum brukar, men det var rent och tydligen väl vädrat, för det kändes ingenting av den konstiga odören. Det hörde till ett separat tvättrum också. Rummet var sådant som jag rimligen kunde hoppas på att

få, så jag bestämde mig för att ta det, särskilt som det är rätt svårt att få tag på rum, som ni vet.

De andra gjorde medlidsamma miner.

- Hur såg tanten ut? frågade Rune.

- Hon nådde mig till axlarna ungefär, och gick omkring i dystra oaptitliga paltor, som såg ut som gammal lump. Hållningen var lite framåtböjd och bröstet så hopsjunket att från axlarna till midjan tycktes kroppen snarast bukta inåt. Hon hade det vanliga vita tanthåret i en prydlig knut, men ansiktet var alldeles gult och utmärslat. Händerna var lika gula, och man såg alla fingrarnas knotor. Hon såg verkligen sjuklig ut. Jag märkte senare att hon bara åt en gång om dagen, och det brukade vara någon köttsoffa eller lite buljong. Hon var säkert alldeles otroligt snål, som svälte sig för att spara några kronor. Hon sa alltid till mig att jag skulle spara på lyset, förmodligen har den gumman åtskilliga tusen undanstoppade i en madrass. Jag märkte också att det inte fanns någon telefon i lägenheten, så där sparade hon nog också in några kronor.

- Jag brydde mig inte så mycket om gumman, återtog berättaren, men så började jag höra henne på nätterna. När jag hade lagt mig och allt skulle vara tyst, hördes tofflarnas hasande utanför min dörr. Jag kunde inte höra henne när hon var någon annanstans i lägenheten, utan bara när hon hasade förbi dörren. Följden blev naturligtvis att jag låg och skärpte min hörsel för att kunna höra det svaga ljudet. Aldrig kom jag underfund med hennes vanor. Hon tycktes sällan sova. Jag blev undan för undan övertygad om att hon inte var normal. På kvällen lade hon ut kastruller vid dörren och hängde några skoborstar på handtaget, antagligen för att det skulle höras om någon tog i dörrhandtaget utifrån. När jag någon gång kom sent hem, skrällde det naturligtvis till, och jag höll på att hoppa högt. Innan jag klev in i mitt eget rum, brukade jag vända mig om och se hennes vaxbleka ansikte skymta i en dörrspringa längre bort. Jag fick till slut för mig att hon tittade konstigt på mig också när

vi någon gång möttes i den alltid lika skumma hallen. Hon hade ständigt en stor nyckelknippa i handen, för vilket rum hon än skulle in i, var hon tvungen att först låsa upp, och sedan låste hon igen bakom sig. Varendra dörr i hela den stora gamla lägenheten var alltså alltid låst. Utom dörren till mitt rum. Jag anade att jag inte skulle stå ut med denna mystiska samexistens mycket längre till.

En kväll hade jag som vanligt legat och lyssnat efter de dämpade ljuden utifrån. Knappt hade jag somnat förrän jag vaknade av en krypande känsla av obehag och av att vara iakttagen. Långsamt återvände medvetandet till mig, jag rörde mig inte, men öppnade ögonen.

Där stod hon, på tröskeln. Hennes svarta kläder smälte fullkomligt ihop med mörkret i mitt rum. Endast det stela, dödsmaskliknande ansiktet avtecknade sig tydligt, liksom också hennes knotiga händer. Jag höll andan. Då jag inte rörde mig kom hon hasande in i rummet, ögonen syntes inte i mörkret, utan doldes helt av två svarta hålor. Jag spände varje muskel i kroppen, men förrådde mig inte med minsta rörelse. Dunkelt tänkte jag att jag till varje pris måste se vad hon hade i mitt rum att göra. Jag ville ta henne på bar gärning. Hon gick sakta ända fram till min säng. Stannade. När hon lutade sig över mig, slöt jag ögonen en aning för att inte förråda mig. Men jag måste ha gjort någon ofrivillig rörelse ändå, för jag hörde plötsligt ett snabbt hasande. När jag tittade upp, såg jag bara det vita håret vid dörren. Alldeles bragt ur fattningen som jag var, kom jag mig inte för att göra något, utan kunde bara se på hur min dörr slöt sig bakom den kanske sinnessjuka gumman. Allt var plötsligt precis som vanligt igen. Ett ögonblick trodde jag, att jag upplevt en hemlighetsfull dröm, en dröm, som jag inte kunde tyda. Jag har fortfarande inte någon som helst aning om vad hon skulle göra. Kanske hade hon fått för sig att min radio stod på och drog ström, det har hänt ibland. Den tanken lämnade henne förstås ingen ro i så fall, så erbarmligt snål som hon tycktes vara.

Hans vänner tycktes berörda av hans berättelse. De var gamla skolkamrater, som fortfarande var kvar i trakten. Thomas själv hade tagit studenten för ett år sedan, och eftersom han hade haft höga betyg kunde han få ett lärarvikariat på grund av den rådande lärarbristen. Först hade han bara engelska i en klass, men sedan hade han snackat ihop sig med en svensklärare och en teckningslärare, som drev ett teaterprojekt på skolan. Thomas hade nu fått tre timmar i veckan då han hjälpte till att bygga kulisser, måla dekor, snickra ihop enkel rekvisita och liknande.

Han såg sig om för att se hur de andra mottog historien.

- Du får nog akta dig så att inte tanten kommer och våldtar dig en mörk natt, skrattade en av vännerna.

- Jag skulle inte tro att den risken är överhängande, replikerade Thomas, berättaren av denna tankeväckande historia.

Samtalet tystnade när servitrisen kom och plockade bort tallrikarna och tog upp beställningar på dessert och kaffe, för detta tilldrog sig på gamla ärevördiga krogen Tennstopet.

Rune satt tyst och tankfull, men de övriga vännerna skrattade och skämtade om det oväntade nattliga besöket.

- Hör du Thomas, bröt han in med en egendomlig klang i rösten, har det inte slagit dig att du hade möjlighet till något, som många försökt och misslyckats med?

- Nej, vad då? undrade Thomas oskyldigt.

Rune gjorde en konstpaus och såg dramatiskt på dem.

- Det perfekta mordet, sa han. Hans ord var klara och distinkta samt fyllda av låtsat allvar. Några skrattade lätt.

- Förklara dig, uppmanade Thomas.

Rune var nu sällskapet medelpunkt, den helt klart intressantaste personen.

- Jag säger inte att du skulle ha gjort det, bara att det hade varit möjligt att utföra, fortsatte han med lägre röst. Du måste ha haft åtskilliga sekunder på dig sedan du upptäckte gamlingen, och tills hon böjde sig över dig. Du